

Vöyri 2023

**Lasorin tuulivoimahankkeen
arkeologinen päivitysinventointi**

Jaana Itäpalo 22.9.2023

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIAPALVELU

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologisen inventoinnin Vöyrissä Lasorin tuulivoimapuiston suunnittelualueella ja puistoon liittyvällä sähkönsiirtoreitillä vuonna 2021, jonka jälkeen hankealueeseen ja sähkönsiirtoreitin sijaintiin on tullut muutoksia, mihin liittyen tehtiin arkeologinen päivitysinventointi syksyllä 2023. Tässä raportissa ei käsitellä tarkemmin vuonna 2021 inventoituja kohteita, jotka on käsitelty vuoden 2021 inventoinnista laaditusta raportissa.

Tuulivoimapuiston hankealue sijaitsee n. 4 km kuntakeskuksesta koilliseen ja sen pinta-ala on n. 2300 hehtaaria. Noin 5,9 km pitkä sähkömaakaapelireitti kulkee tuulivoimapuiston suunnittelualueen lounaisosasta länteen Rökiön länsipuolella sijaitsevalle sähköasemalle. Päivitysinventoinnin suoritti FM Jaana Itäpalo 27.8-28.8.2023. Työn tilaajat ovat Finnish Consulting Group Oy ja Lasor Vind Ab.

Kohdealueelta tunnettiin ennen vuoden 2021 inventointia useita arkeologisia kohteita. Museoviraston rekisteriportaalin tietojen mukaan sillä sijaitsee 19 pronssikautista kohdetta, jotka ovat lähinnä hautaröykkiökohteita. Vuoden 2021 inventoinnin jälkeen hankealue on laajentunut koilliseen sekä jonkin verran itään ja kaakkoon, joilta oli tiedossa koilliselta laajennusalueelta pronssikautinen hautapaikka *Björnknöusen* (Museoviraston rekisteriportaalin tunnus 944010086). Kaapelireitin läheisyydestä ei ollut tiedossa arkeologisia kohteita.

Täydennysinventoinnissa havaittiin yksi uusi arkeologinen kohde, joka on lähihistoriaan ajoittuva kivirakenne, kohde 25. *Kvivesberget*. Entuudestaan tunnetun kohteen 26. *Björnknöusen* paikkatiedot päivitettiin.

Tuulivoimapuiston layoutin toteuttamisella suunnitellusti voisi olla vaikutusta kohteeseen 25. *Kvivesberget*, josta etäisyys lähimpään tuulivoimalan suunniteltuun sijoituspaikkaan on n. 110 m. Kaapelireitin läheisyyteen ei sijoitu arkeologisia kohteita.

Sisällysluettelo

S.

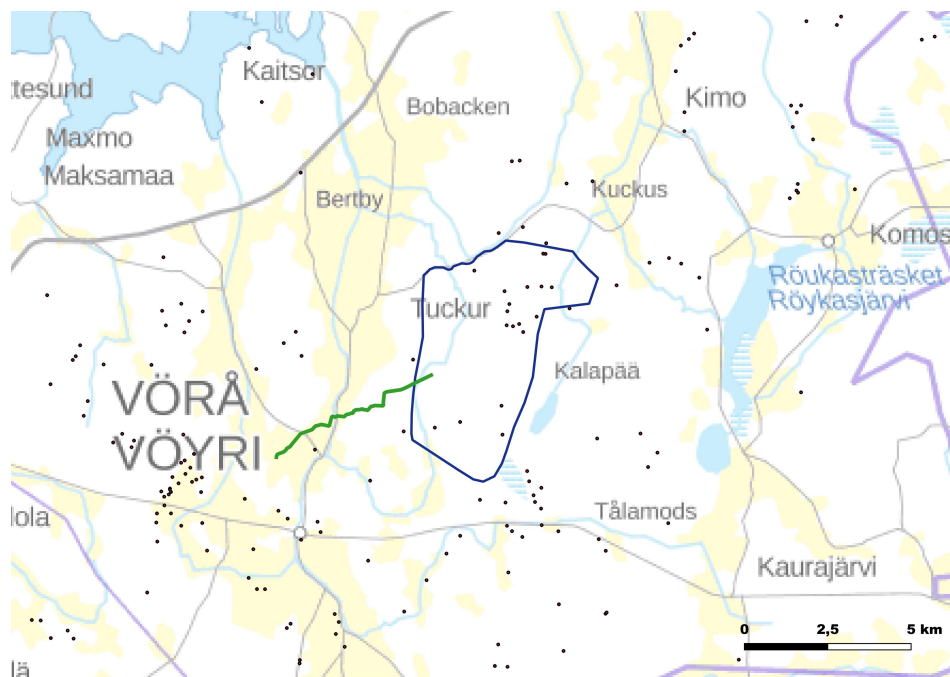
1. Perustiedot.....	3
2. Lähtökohdat ja menetelmät.....	3
2.1 Tutkimushistoria.....	4
2.2 Menetelmä.....	4
3. Maisema, topografia ja geologia.....	5
4. Alueen maankäytön historiaa	8
5. Tulokset	11
6. Kohdelista.....	11
7. Yleiskartta.....	12
8. Kohdetiedot.....	12
9. Aineistoluettelo.....	15

Kansikuva: Kohde 25. Kvivesberget.

1. Perustiedot

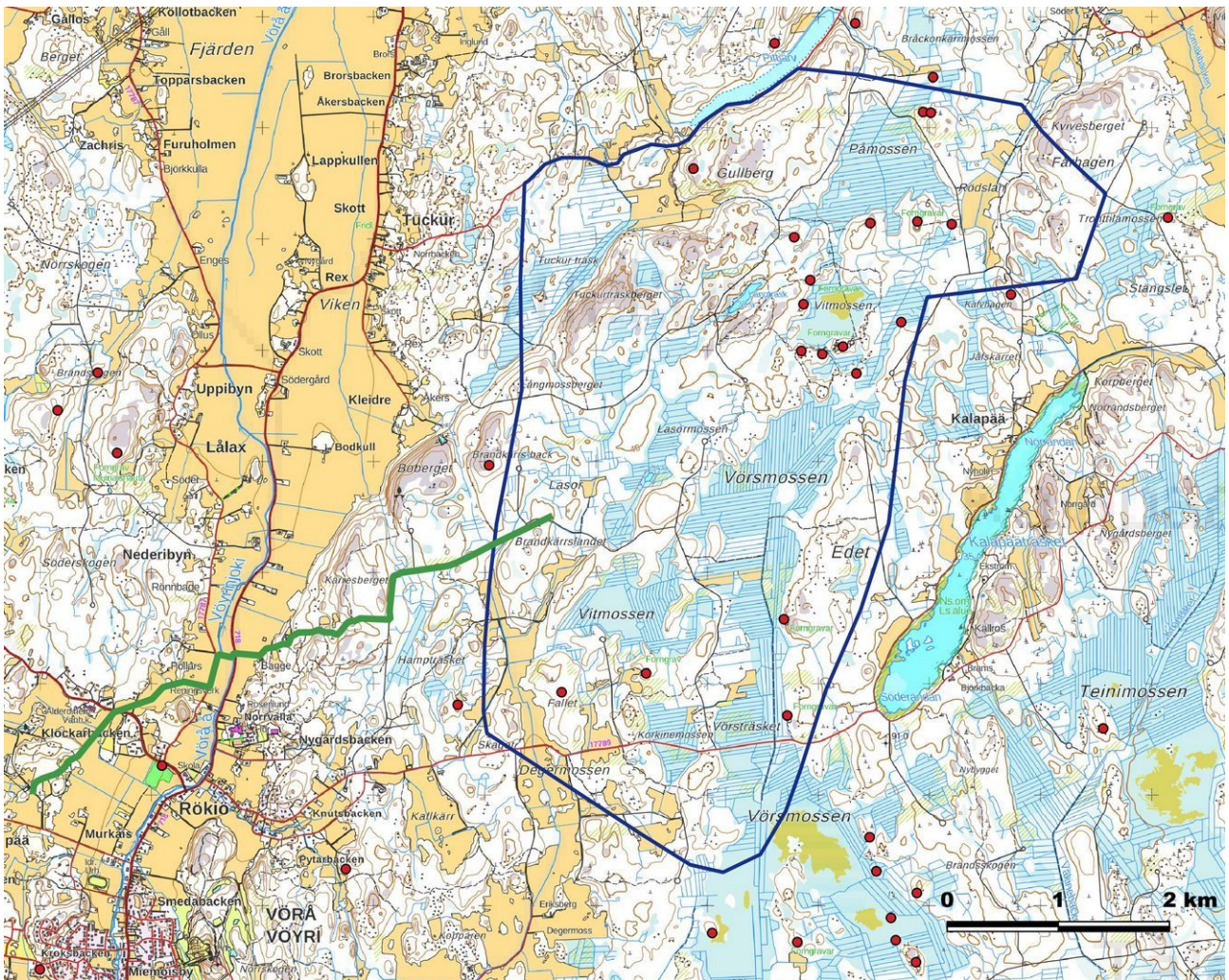
Selvitysalue: Lasorin tuulivoimapuiston suunnittelualue n. 2300 ha, kaapelireitti n. 5,9 km
Tilaja: Finnish Consulting Group Oy ja Lasor Wind Ab
Laji: osainventointi **Kenttätyöaika:** 27.8-28.8.2023, yht. 2 päivää
Karttanumerot: P3431L, P3432L, P3413R TM35-lehtijako (mk 1:20000)
Korkeus: n. 6 – 52,50 m mpy **Koordinaattijärjestelmä:** ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto
Aiemmat löydöt: KM 23341, KM 24466, Vitmossen 3 **Inventointilöydöt:** -
Aiemmat tutkimukset: 1966 Ari Siiriäinen, Vörsträsket N, Vörsträsket S, Svartkärr, tarkastus
1976 Anja Torvinen, Bräckomkär, Gullberghällorna, Korpviken, Påmossen 1, Rexbacka, Söderbacka, Vitmossen 1, Svartkärr, inventointi
1979 Mirja Miettinen, Rödselbackkär, tarkastus
1985 Hannu Kotivuori, Brändskog, Fallet, Kvarnbacken, Långträsk, Mellanmossen, Vitmossen 2 Åkers, Vitmossen 2 Åkers, inventointi
1986 Hannu Kotivuori, Pirkärbacken, Påmossen 2, Vörmosslyckan, inventointi
1986 Hannu Kotivuori, Vitmossen 3, koekaivaus
1986 Hannu Kotivuori, Vitmossen 4, kartoitus ja inventointi
1987 Tryggve Gestrin, Vitmossen 3, koekaivaus
1989 Mirja Miettinen, Vitmossen 4, tarkastus
2006 Kaisa Lehtonen, Vitmossen 3, tarkastus
2021 Teija Tiitinen, Vitmossen 2 Åkers, Vitmossen 3, Vitmossen 4, tarkastus.
2021 Jaana Itäpalo, Påmossen 1, Gullberghällorna, Gullberghällorna 2, Rexbacka, Söderbacka, Korpviken, Mellanmossen, Vitmossen 1, Långträsk, Brändskog, Vörmosslyckan, Vörsträsket N, Vörsträsket S, Rödselbackkär, Fallet, Svartkärr.

Suunnittelualueen ja kaapelireitin sijainti. Tunnetut arkeologiset kohteet merkitty pisteinä Museoviraston rekisteriportaalin mukaan (luettu 16.9.2023). Taustakartta Mml 8/2023.

2. Lähtökohdat ja menetelmät

Lasorin tuulivoimapuiston suunnittelualueella ja puistoon liittyvällä sähkönsiirtoreitillä tehtiin yhtenä taustaselvityksenä arkeologinen inventointi myöhäissyksyllä 2021. Tämän jälkeen hankealueeseen ja sähkönsiirtoreitille on tullut muutoksia, mihin liittyen tehtiin täydennysinventointi syksyllä 2023. Tässä raportissa käsitellään tarkemmin vain täydennysinventoinnissa selvitetty kohteet. Vuoden 2021 inventoinnista on valmistunut raportti 30.11.2022.

Tuulivoimapuiston suunnittelualue ja kaapelireitti. Tunnetut arkeologiset kohteet merkitty ympyröinä, kohdetiedot Museoviraston rekisteriportaalin mukaan (luettu 16.9.2023). Taustakartta 8/2023 Mml.

2.1 Tutkimushistoria

Ensimmäiset kattavammat inventoinnit on tehty Vöyrissä vuosina 1966, 1976 ja 1985-86 (Ari Siiriäinen, Anja Torvinen ja Hannu Kotivuori, Museovirasto). Jo tuolloin kartoitettiin pääosa kohdealueelta tunnetuista arkeologisista kohteista. Kaivauksia on tehty vuosina 1986 ja 1987 Vittmossen 3 kohteessa, missä saatiin löytönä kvartsi-iskosten ja -esineiden lisäksi myös mm. keramiikkaa ja joitakin kivesineiden katkelmia. Alueella on tehty arkeologisia tarkastuksia vuonna 2021 liittyen Museoviraston VARK-hankkeeseen (Valtakunnallisesti merkittävät arkeologiset kohteet).

2.2 Menetelmä

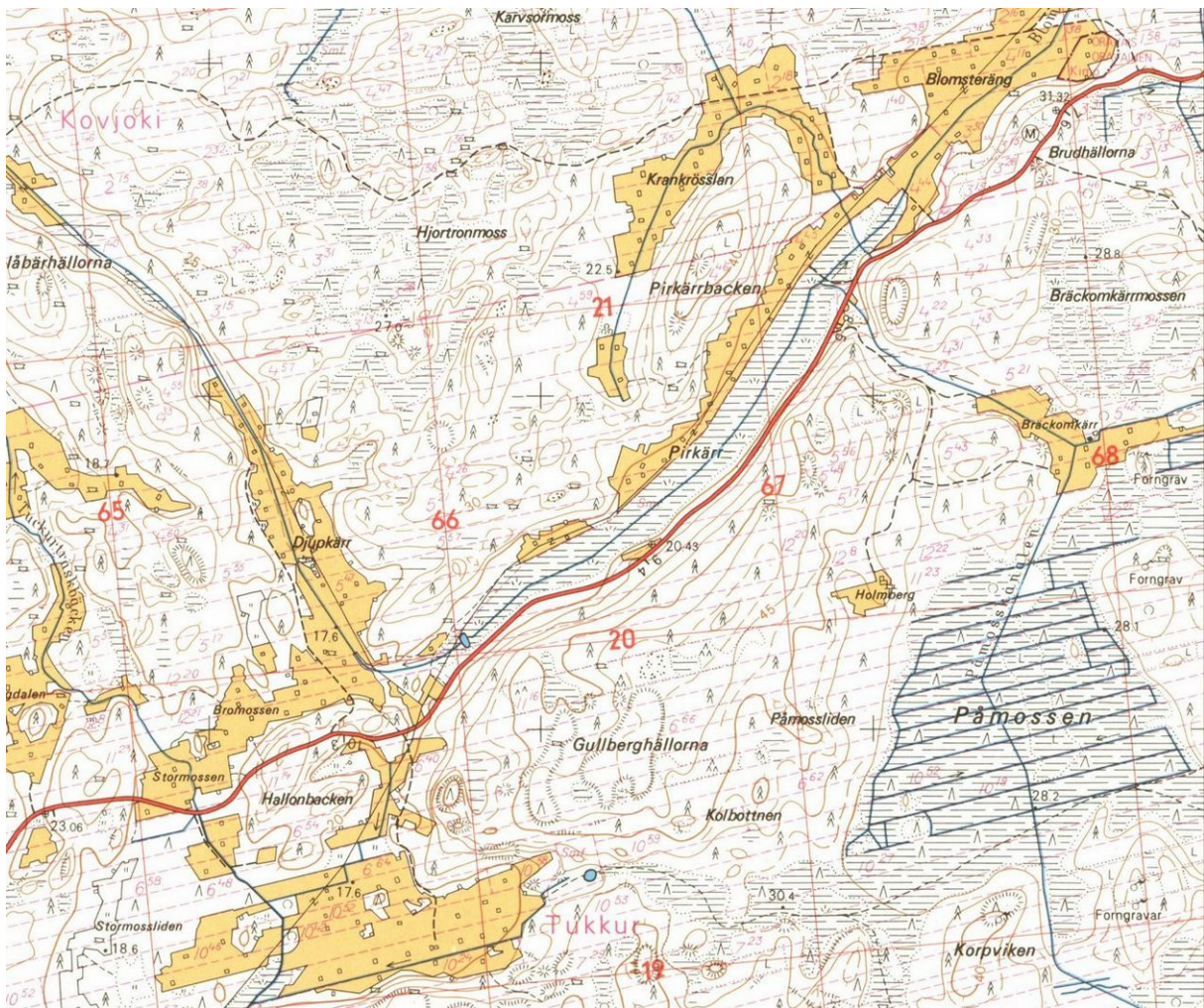
Maastoinventointi perustui alueella ja lähistöllä tehtyjen aiempien arkeologisten selvitysten tuloksiin, maaperäkarttoihin, ortokuvaan, korkeusmalliin, korkeusprofiiliin, laserkeilausaineistoon ja Museoviraston arkeologisista kohteista ylläpitämään digitaaliseen tietokantaan. Kirjallisuuden, arkistoaineiston ja netistä löytyvien historiallisten karttojen avulla selvitettiin alueen maankäytön historiaa. Kenttätömenetelmät olivat pintahavainnointi, kairaus, lapionpistot ja valokuvaaminen, muutamilla aluilla käytettiin metallinpaljastinta. Tavoite oli käydä läpi muuttuvan maankäytön alueet ja niiden lähistöllä potentiaaliset alueet sekä historiallisten karttojen perusteella paikannetut mahdolliset arkeologiset kohteet.

Aiemmissa tiedoissa mainittuja röykkiöiden tyyppisiä "kivirakenteet/röykkiöt" ja "hautapaikat/hautaröykkiöt" ei ole muutettu siinäkään tapauksessa, että kohteen tulkitseminen ihmisen muinoin rakentamaksi katsottiin epävarmaksi.

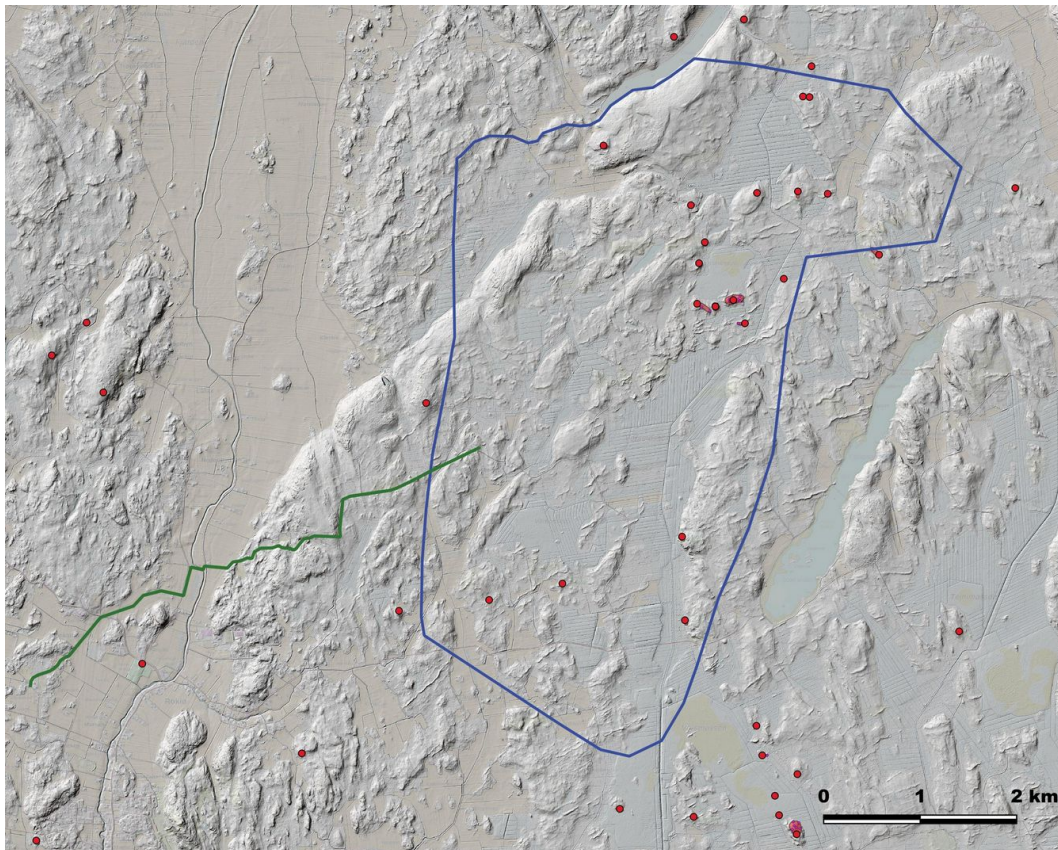
3. Maisema, topografia ja geologia

Tuulivoimapuiston alue sijaitsee Vöyrinjokilaakson kyläasutus- ja viljelyalueiden itäpuolella, itäpuolella sijaitsee Kalapääträsket, jonka rannoilla on myös asutusta. Alue on kivikkoista ja kallioista metsämaata, metsät ovat melkein kokonaan talousmetsiä, sillä sijaitsee myös peltoja. Suuri osa alueesta on myös ojitettua suota ja rämettä, paikoin esiintyy paksuja turvekerrostumia. Pohjoisosassa on Tuckurträskbergetin, Gullbergin ja Kvivesbergetin laajat kallioalueet, etelä- ja keskiosassa on laaja Vörmossen, sen itäpuolella sijaitsee korkeammalle kohoava Edet. Maaperä on pääosin sekalajitteista; kankaat ovat monin paikoin erittäin kivikkoisia. Suurimmat korkeusvaihtelut esiintyvät pohjoisessa, missä korkeuseroa on enimmillään yli 20 m / 100 m. Eteläosassa on sijainnut Vörsträsketin järvi ja pohjoisosassa Tuckur träsk, nykyinen Pittjärv oli laskettuna vielä ainakin 1970-luvun alussa. Myös muutama alueella sijainnut pieni lampi on laskettu. Koillisessa virtaa Kalapääbacken, jonka uomaa on suoristettu, sen seurauksena alkuperäinen virta on suurimmaksi osaksi hävinnyt.

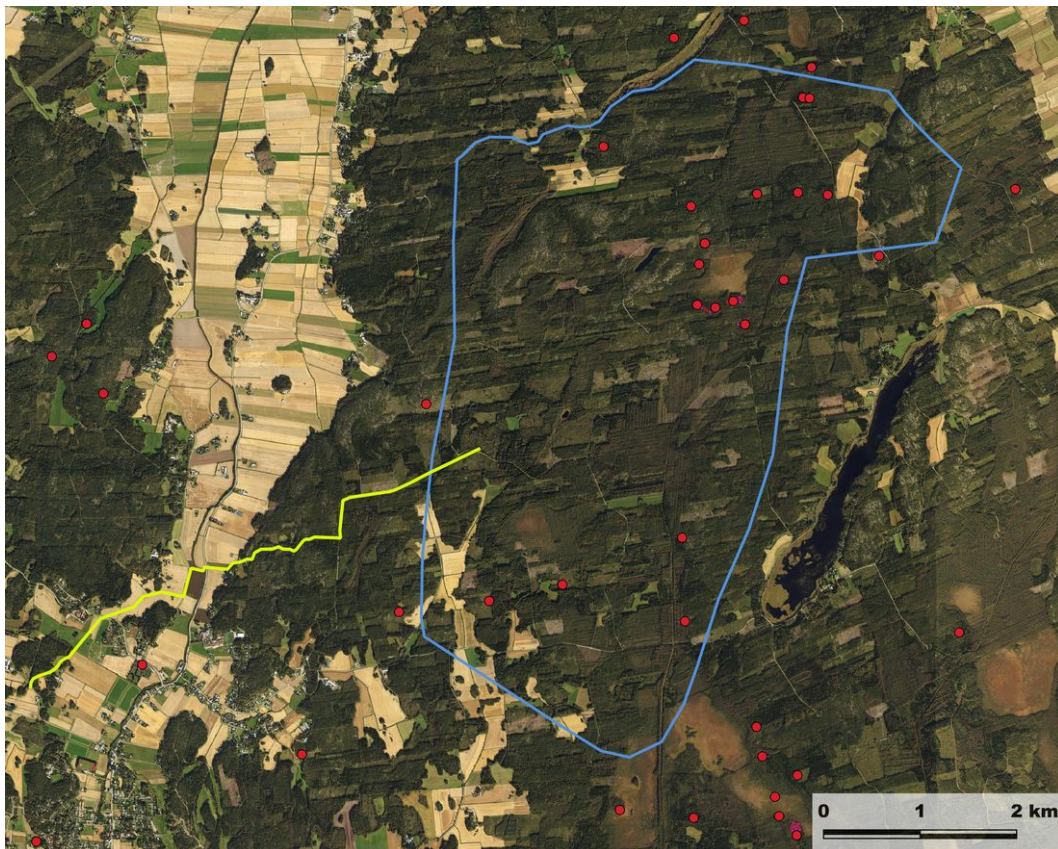

Vuoden 1970 peruskartalla Pittjärv oli vielä laskettuna. Kartta: Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu, <http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>.

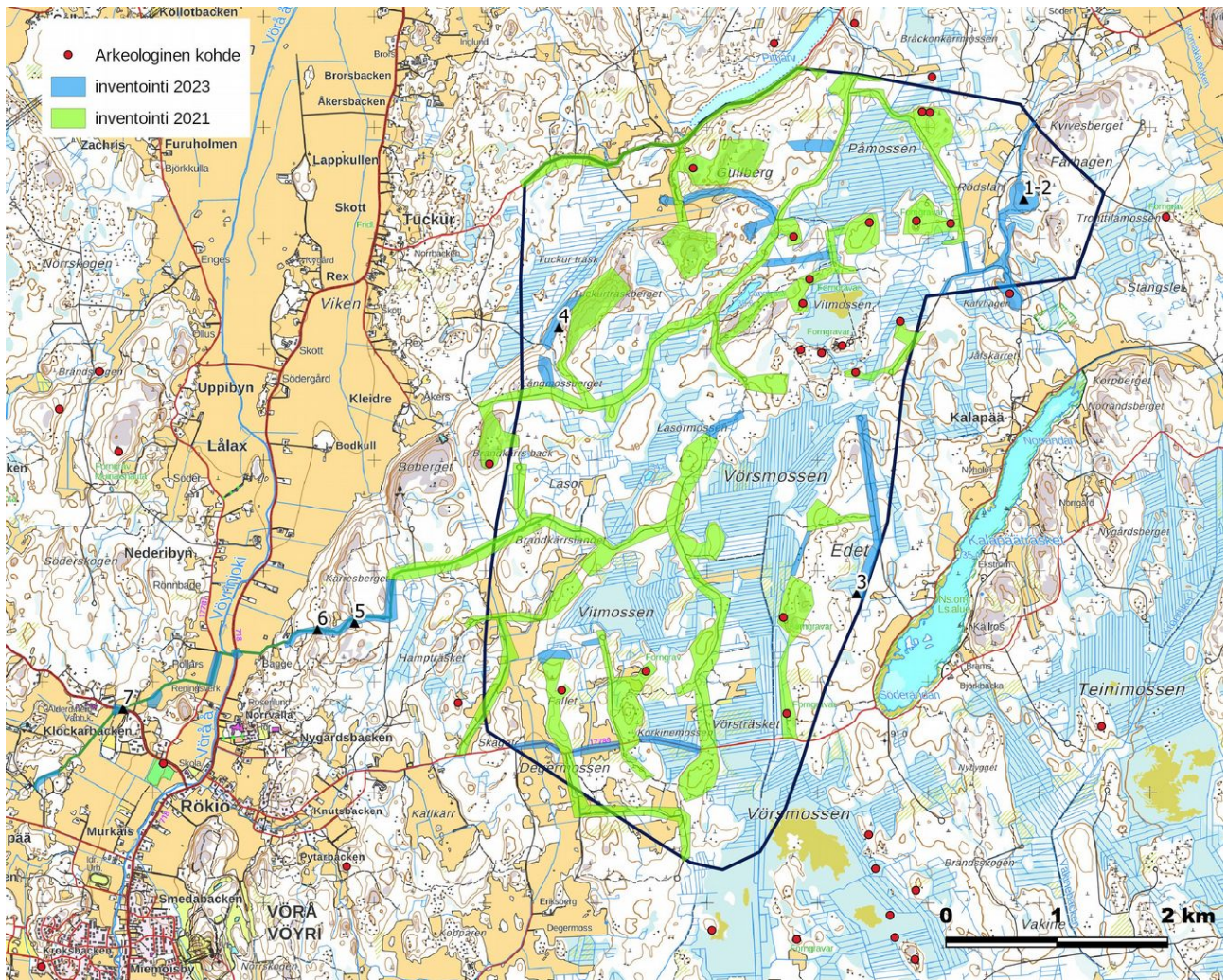
Noin 5,9 km pitkä kaapelireitti kulkee tuulivoimapuiston suunnittelualueen lounaisosasta länteen kallioisessa maastossa metsätien reunalla, maasto laskee suhteellisen nopeasti länteen Rökiön peltoalueille Vöyrintien varteen. Sieltä johtoreitti kulkee pelloilla ja lyhyen matkan Bertby-Låxvägenin varrella, mistä reitti jatkuu länteen vanhan kyläasutusalueen sekä nykyisen Myrbergsgårdenin museoalueen pohjoispuolisilla pelloilla ja edelleen lounaaseen peltoja pitkin Klockarbackenille. Reitin loppupää kulkee pienen metsikön halki ennen sähköasemaa. Reitillä korkeuserot ovat itäpään korkeusvaihtelua lukuun ottamatta pieniä. Peltoalueilla maaperä on savea.

Laserkeilausaineistoon perustuva vinovalovarjoste 2 m DEM, Mml 8/2023. Kaapelireitti ja tuulivoimapuiston suunnittelualue. Muinaisjäänösrekisterin kohteet merkitty punaisina ympyröinä ja alueina, luettu 16.9.2023.

Tuulivoimapuiston suunnittelualue ja kaapelireitti ortokuvalla. Muinaisjäänösrekisterin kohteet merkitty punaisina ympyröinä ja alueina, luettu 16.9.2023. Ortokuvat, Mml 8/2023.

Inventoidut alueet 2021 ja 2023. Vuoden 2023 kuvauspaikat 1-7 (kohdekuvat ovat kohdekuvausten yhteydessä, kuva 1 on raportin kansikuva). Taustakartat Mml 8/2023. Tunnetut arkeologiset kohteet, tiedot Museo-
viraston rekisteriportaalin mukaan (luettu 16.9.2023).

2. Kiviesbergetin kallioita, pohjoiseen.

3. Metsätie Edetin itäpuolella, etelään.

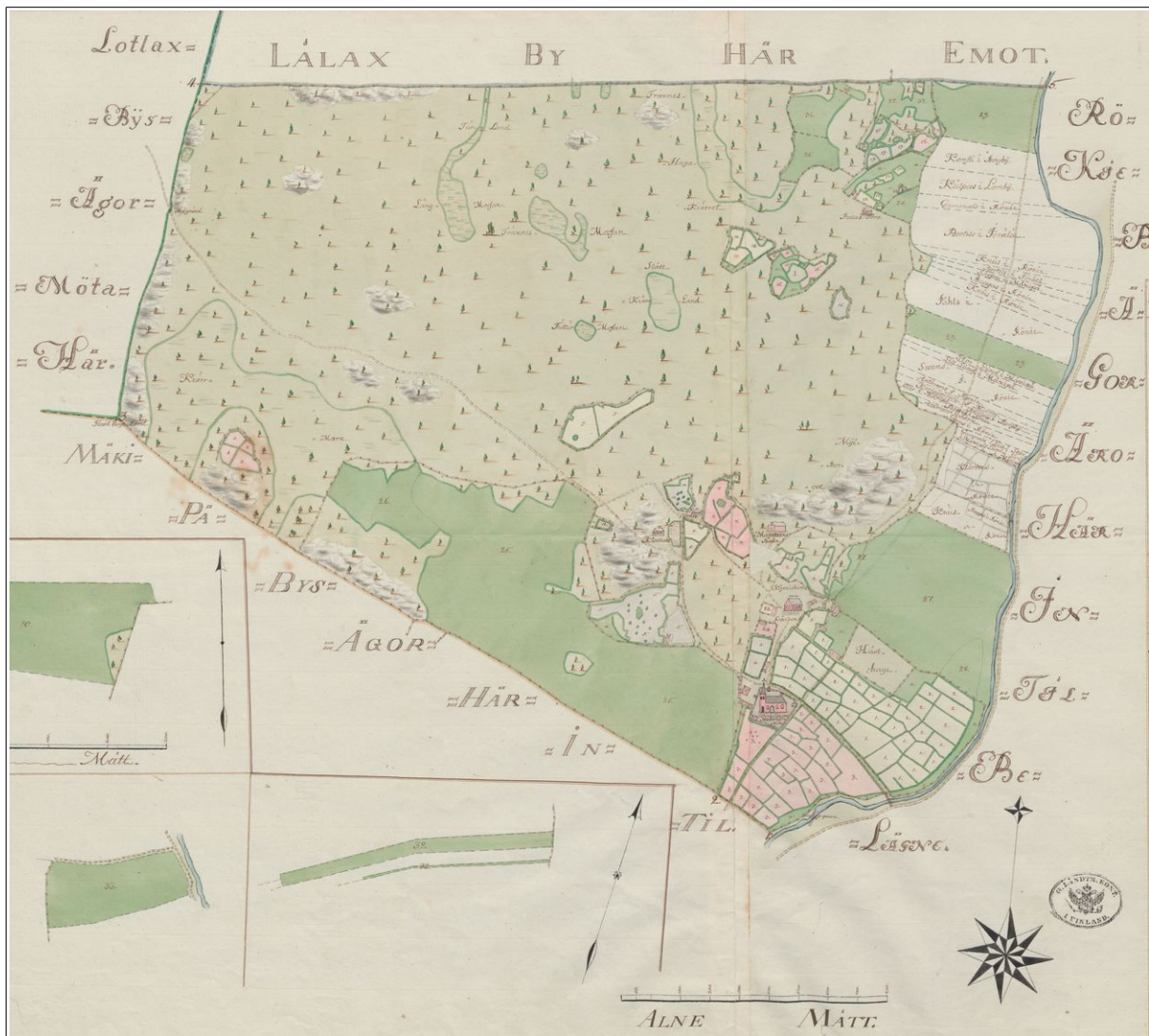
4. Tuckurträskbergetin lounaislaidan kallioita, pohjoiseen. 5. Kaapelireitti kulkee metsätien reunalla, länteen.

6. Kaapelireitti Paddalen peltoalueen eteläpuolella, itään. 7. Kaapelireitti museoalueen luoteispuolella.

4. Alueen maankäytön historiaa

Tuulivoimapuiston alue sijaitsee n. 17,50-52,50 m mpy, joka vastaa merenrantavaihetta kivikauden loppupuolelta n. 5000 vuotta sitten ajanlaskun alun taitteeseen. Korkeuden perusteella alueelta tunnettiin mahdollisesti kivikaudelle ajoittuva Vittmossen 3 asuinpaikka, joka ajoittuu osin myös pronssikaudelle. Muut kohteet ajoittuvat topografian perusteella pronssikaudelle, muutama kivi- ja pronssikauden taitteeseen, niistä on tiedossa hautaröykkiöitä ja tarkemmin määrittelemättömiä kiviröykkiöitä, yhdessä on kivilatomus. Kohteiden lukumäärän perusteella on oletettavaa, että ainakin joihinkin niistä liittyy myös asuinpaikka. Toistaiseksi röykkiökohteiden läheisyydestä tunnetaan yleensäkin vähän asuinpaikkoja. Kaapelireitti sijaitsee n. 6-42,50 m mpy, matalimmat alueet ovat peltoa Vöyrinjoen molemmilla puolilla. Reitin läheisyyteen ei sijoitu tunnettuja esihistoriallisia kohteita, mutta se on potentiaalista niiden sijainnille.

Myrbergin kylää vuoden 1757 isojakokartalla. Kirkko ja pappila alhaalla. Kartta: Kansallisarkisto, Vöyri E23a:3/1-2 Myrbergsby; Kyrkoherdebol, karta öfver ägorne med beskrifning.

Museoalue on perustettu nykyisen ja isojakokartalle merkittyjen pappilan ja pitäjän makasiinin väliselle alueelle, museorakennukset on siirretty paikalle Vöyriin eri kylistä. Kuva itään.

5. Tulokset

Täydennysinventoinnissa havaittiin yksi uusi arkeologinen kohde, joka on lähihistoriaan ajoittuva kivirakenne, kohde 25. Kvivesberget, kysymyksessä tulkittiin olevan riukuaidan tukikivet. Entuudestaan tunnetun kohteen 26. Björnknöusen paikkatietoja päivitettiin, jonka jälkeen se ei sijoitu hankealueelle, kohteessa havaittiin mahdollisia uusia rakenteita.

Tuulivoimapuiston layoutin toteuttamisella suunnitellusti voisi olla vaikutusta kohteeseen 25. Kvivesberget, joista etäisyys lähimpään tuulivoimalan suunniteltuun sijoituspaikkaan on n. 110 m. Kaapelireitin läheisyyteen ei sijoitu arkeologisia kohteita

Lestijärvi, 22.9.2023

Jaana Itäpalo

6. Kohdelista

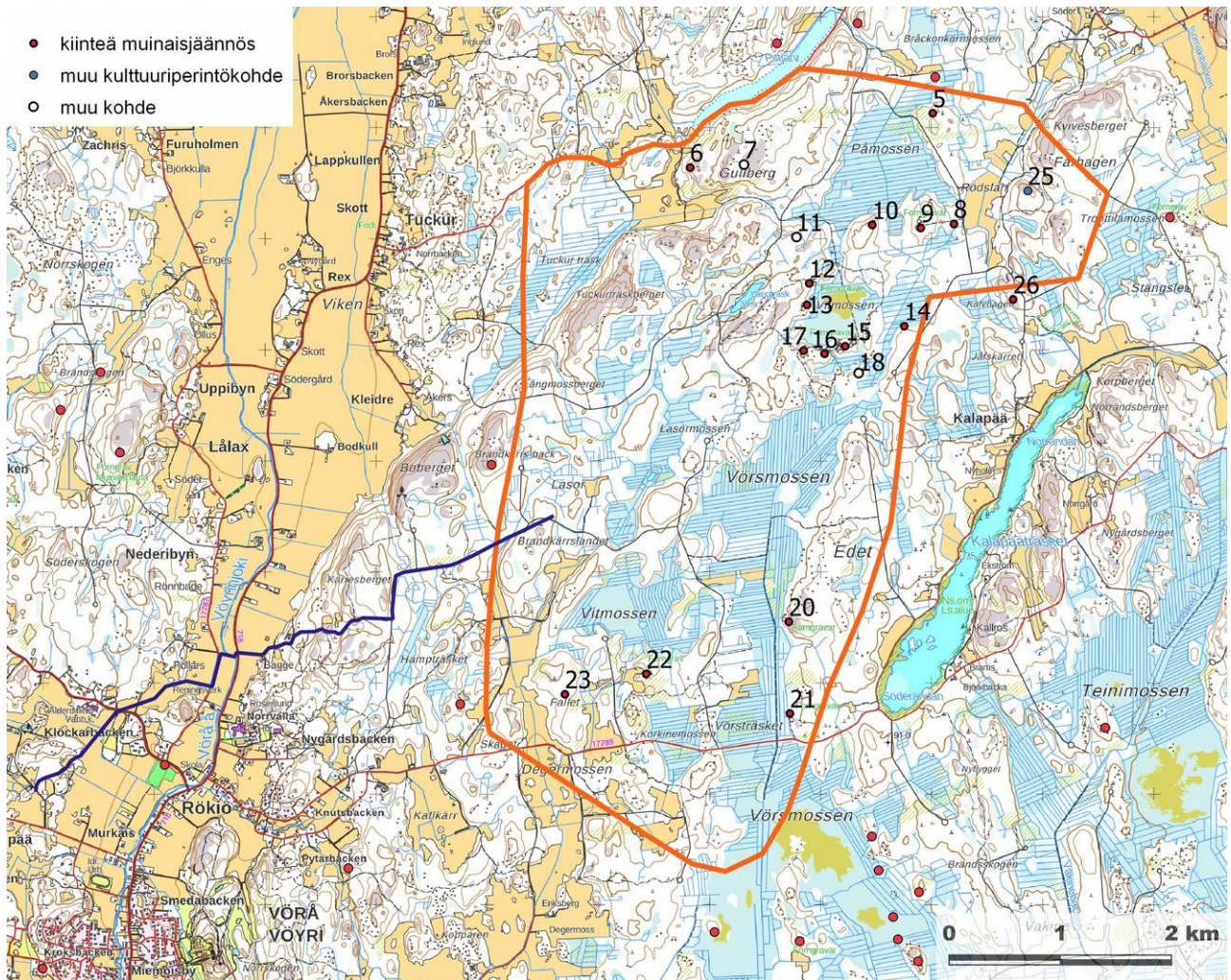
Numerointi noudattaa vuoden 2021 raportin numerointia, listassa eivät ole kohteet, jotka eivät sijoitu vuoden 2023 inventoinnin pohjana olleen tuulivoimapuiston suunnittelualueelle tai kaapelireitin läheisyyteen. Kohdekortit on laadittu vuonna 2023 inventoiduista kohteista 25 ja 26, muiden kohteiden kohdekuvaukset ovat vuoden 2021 raportissa.

Kohde	sivu	tyyppi/ tyypin tarkenne	ajoitus	lkm.	status
5. Påmossen 1	-	hautapaikat/hautaröykkiöt	pronssikautinen	2	MJ
6. Gullberghällorna	-	hautapaikat/hautaröykkiöt	pronssikautinen	1	MJ
7. Gullberghällorna 2	-	raaka-aineen hankintapaikat/louhokset	moderni	1	m
8. Rexbacka	-	kivirakenteet/röykkiöt	pronssikautinen	1	MJ
9. Söderbacka	-	kivirakenteet/röykkiöt	pronssikautinen	6	MJ
10. Korpviken	-	kivirakenteet/röykkiöt	pronssikautinen	2	MJ
11. Mellanmossen	-	kivirakenteet/röykkiöt	pronssikautinen	(1)	MJ ?
12. Vitmossen 1	-	kivirakenteet/röykkiöt	pronssikautinen	2	MJ
13. Långträsk	-	hautapaikat/hautaröykkiöt	pronssikautinen	1	MJ
14. Brändskog	-	hautapaikat/hautaröykkiöt ?	pronssikautinen	1	MJ
15. Vitmossen 4	-	hautapaikat/hautaröykkiöt	Kivikautinen/ pronssikautinen	9	MJ
16. Vitmossen 3	-	asuinpaikat/asumuspainanteet	pronssikautinen	17	MJ
17. Vitmossen 2 Åkers	-	hautapaikat/hautaröykkiöt	pronssikautinen	3	MJ
18. Vörsmosslyckan	-	hautapaikat/hautaröykkiöt	pronssikautinen	2 ?	MJ ?
19. Brandkärrsbacken	-	kivirakenteet/kivivallit, rakkakuopat	kivikautinen	27	MJ
20. Vörsträsket N	-	hautapaikat/hautaröykkiöt	pronssikautinen	2	MJ
21. Vörsträsket S	-	kivirakenteet/röykkiöt	pronssikautinen	3	MJ
22. Rödselbackkärr	-	hautapaikat/hautaröykkiöt	pronssikautinen	1	MJ
23. Fallet	-	hautapaikat/hautaröykkiöt	pronssikautinen	2	MJ
25. Kvivesberget	12	kivirakenteet/latomukset	historiallinen	1	KP
26. Björnknöusen	14	hautapaikat/hautaröykkiöt	pronssikautinen	2-4	MJ

Status: MJ muinaisjäänös, KP muu kulttuuriperintökohde, m muu kohde.

7. Yleiskartta

Tuulivoimapuiston suunnittelualueella ja maakaapelireitin läheisyydessä sijaitsevat kohteet, vain kohteet 25 ja 26 sijaitsevat vuoden 2023 inventointialueella. Lähialueen arkeologiset kohteet merkitty ympyröinä, tiedot Museoviraston rekisteriportaalin mukaan (rekisterin ”arkeologisiin kohteisiin” kuuluu myös mm. löytöpaikat ja mahdolliset muinaisjäännökset), luettu 16.9.2023. Taustakartta Mml 8/2023.

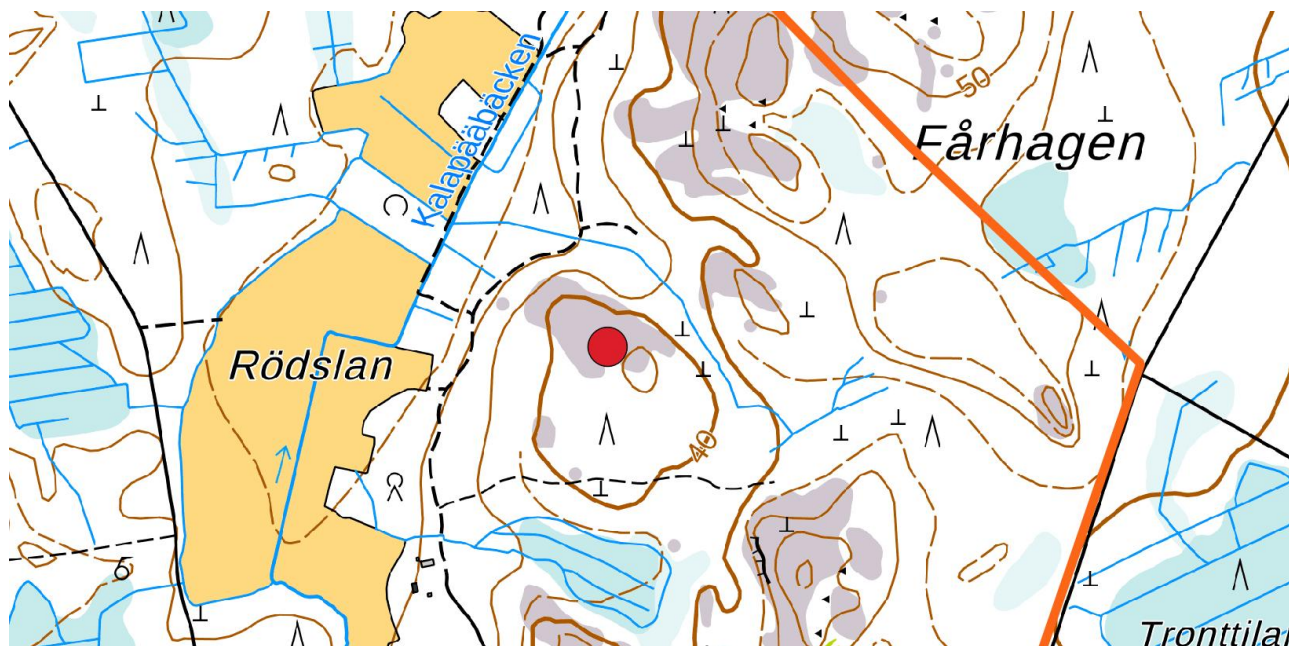
8. Kohdetiedot

Raportissa on kohdekuvaukset vain vuonna 2023 inventoiduista kohteista.

25. Kvivesberget			
Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	P3432L
Laji	Muu kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	133410 231201
Tyyppi	kivirakenteet	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7016431,873 I: 268865,728
Tyyppin tarkenne	latomukset (aidat)	N2000	Z n. 40-42,50 m
Ajoitus	historiallinen	Koordinaattiselite	Arvioitu keskikohta
Aiemmat tutkimukset	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi

Aiemmat löydöt	-	Inventointilöydöt	-
Kuvaus: Kvivesbergetin lounaisosassa sijaitsevan avokallion korkeimman kohdan tuntumassa. Noin 50 m pitkä lounais-koillissuuntainen kivirivi, pääosin on ladottu 2-4 n. 40-50 cm:n kokoista kiveä vierekkäin tasavälein. Kivien pinnalla kasvaa jäkälää ja sammalia. Kohde ei sijoitu millekään vanhalle rajalinjalle tai nykyiselle tilarajalle. Latomukset tulkittiin riukuaidan tukikiviksi, itse aidan jäänteet ovat ajan kuluessa lahonneet ja hävinneet. Kysymys voi olla karja- tai lammasaitauksesta, jälkimmäiseen voi viitata koillispuolinen maastonimi 'Fårhagen'. Silmämääräisesti arvioiden kohde voi olla n. 100 vuotta vanhakin.			
Ehdotus suojavyöhykkeeksi:	Kyllä. Lähin tuulivoimalan paikka sijaitsee n. 110 m etelälounaaseen.		

Kvivesberget.

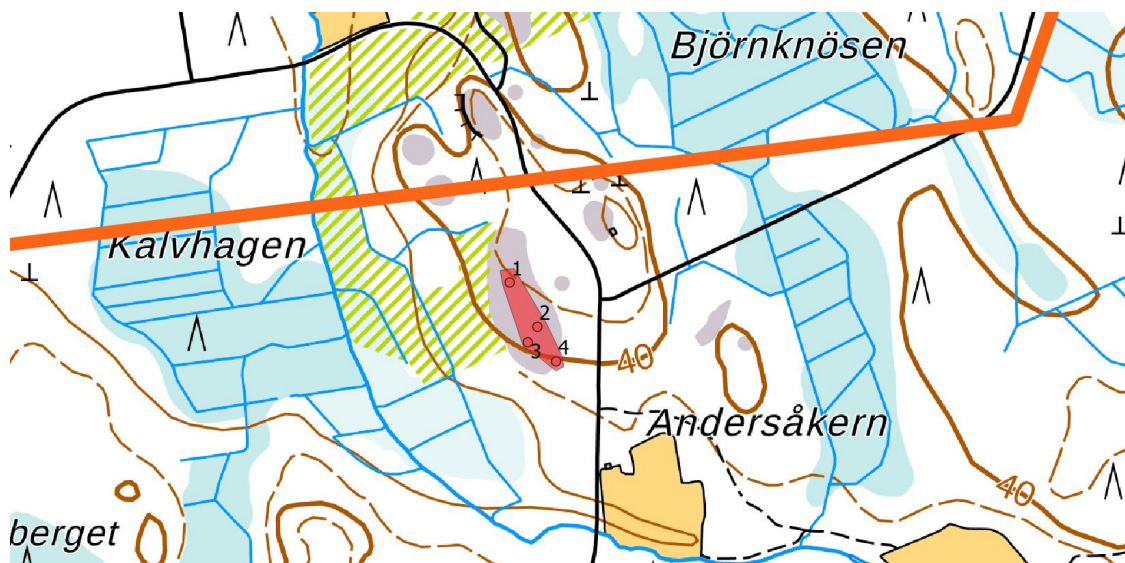
Kivirivi lounaaseen ja koilliseen.

26. Björnknöusen			
Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	944010086	TM35-lehtijako	P3432L
Laji	kiinteä muinaisjäänös	Vanha yleislehtijako	133410 231201
Tyyppi	hautapaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7015453,294 I: 268733,345
Tyypin tarkenne	hautaröykkiöt	N2000	Z n. 40-42,50 m
Ajoitus	pronssikautinen	Koordinaattiselite	Pohjoisin röykkiö
Aiemmat tutkimukset	1985 Hannu Kotivuori, inventointi	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi
Aiemmat löydöt	-	Inventointilöydöt	-
Kuvaus: 1985: Kuckusin asutuksesta n. 2,5 km etelään suoalueiden välissä olevan kallioisen harvaa mäntyä kasvavan mäen lounaisreunalla on kaksi röykkiötä noin 70 m etäisyydellä toisistaan. Pohjoisempi on noin 10 x 3 m ja 0,4 m korkea, osaksi jäkälöitynyt pitkä latomus sijaitsee kallion reunalla. Edellisestä kaakkoon sijaitseva röykkiö on 5 x 3 x 0,3 m, pohjoispäässä on suuri maakivi, röykkiö on kaiveltu kuopille. 2021: Röykkiöt löytyivät n. 100-130 m ilmoitetuista koordinaateista etelään-eteläkaakkoon. Röykkiöt olivat ennallaan. Pohjoisemman röykkiön päällä ja reunoilla kasvaa muutama varttunut mänty. Noin 20 m eteläisemmästä röykkiöstä lounaaseen kallion reunalla havaittiin n. 5 x 3 m kokoisella alueella hajanaisesti n. 20-40 cm halkaisijoiltaan olevia kiviä, pohjoispäässä ja länsireunalla on joitakin isompia n. 0,7-1 m halkaisijaltaan olevia kiviä, osa kivistä on liikkunut ja sijaitsee pintakasvillisuuden päällä; kivet ovat liikkuneet ainakin, kun puustoa poistettu. Kyseessä on mahdollinen tuhoutuneen röykkiön jäänös, kivimassa on kuitenkin vähäinen esihistorialliselle hautaröykkiölle ja selvät rakenteelliset piirteet puuttuvat. Kiveys sijaitsee myös vuoden 1972 peruskartan tilarajalla ja nykyisellä tilarajalla. Noin 40 m edellisestä kaakkoon havaittiin vielä kallioiden kaakkoislaidalla n. 2,5 m halkaisijaltaan oleva 40 cm korkea röykkiö, muoto on kulmikas, pinta on jäkälän, sammaleen ja varpujen peitossa. Tämäkin muodostelma on epämääräisempi ja sen tulkinta ihmisen tekemäksi on epävarmaa. Kohteelle tehtiin uusi raja, koordinaatit on muutettu. Paikan nimi on merkitty vanhimmalle peruskartalle ja nykyiselle maastokartalle muotoon Björnknösen.			
Ehdotus suojavyöhykkeeksi:	Kyllä. Lähin tuulivoimalan paikka sijaitsee n. 860 m pohjoiseen, parannettava tie n. 320 m luoteeseen. Aiemman kohderajauksen mukaan kohde ulottui hankealueelle ja pohjoisimman röykkiön kohdekoordinaatit sijaitsivat juuri hankealueen rajalla; paikkatietojen päivityksen jälkeen kohde sijaitsee n. 100-220 m hankealueen rajasta etelään.		

Alakohteet, koordinaatit

alanro,C,100	y	x
röykkiö 1	268733,345	7015453,294
röykkiö 2	268765,505	7015401,831
röykkiö 3 ?	268754,401	7015383,959
röykkiö 4 ?	268787,305	7015361,717

Björnknöusen, kohderajaus ja havainnot 1-4. Hankealueen raja oranssina viivana.

Pohjoisin röykkiö nro 1 kuvattu itään.

Röykkiö 2 maakiven vieressä, kuva etelään.

Röykkiö 3 ?, pohjoiseen.

Röykkiö 2, etelään.

9. Aineistoluettelo

Arkistoaineisto:

Kansallisarkisto: Vöyri E23a:3/1-2 Myrbergsby; Kyrkoherdebol, karta öfver ägorne med beskrifning. 1757.

Tie- ja vesirakennushallitus, EI 26:-/-_54 III:14. Relations ritning öfver å Wörå Mossarna år 1839 verkställda kanalgräfningar i Wörå socken af Wasa län. 1859.

Digitaalinen aineisto

Arkistolaitoksen digitaaliarkisto:
Vöyri, <http://digi.narc.fi/digi/search.ka>

Geologian tutkimuskeskus,
<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,
<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Museovirasto, Kulttuuriympäristön palveluikkuna, arkeologiset kohteet ja kulttuuriympäristön tutkimusraportit arkeologia, <https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/portti/read/asp/default.aspx>

Vanha kartta, <https://expo.oscapps.jyu.fi/s/vanhakartta/page/etusivu>
<https://sv.wikipedia.org/wiki/Muonionalusta>

Kirjallisuus

Åkerblom, Bror, Vörå sockens historia 1. 1937.

Julkaisematon aineisto

Schulz Hans-Peter, rannansiirtymistaulukko.